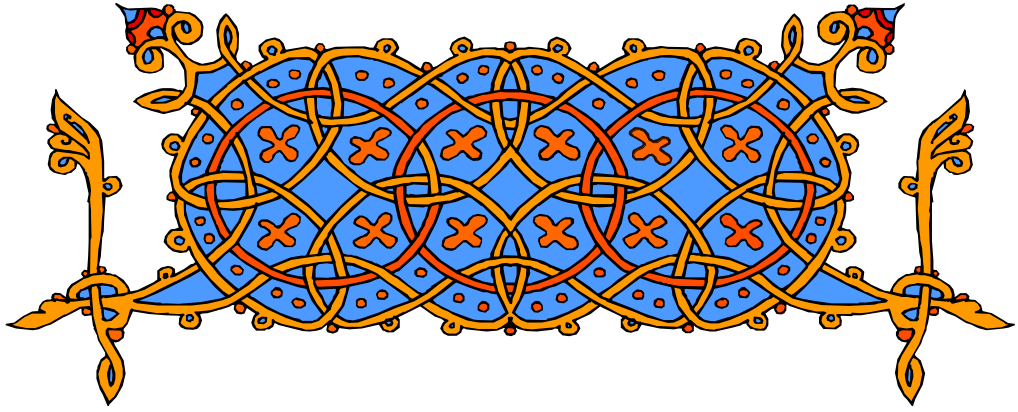

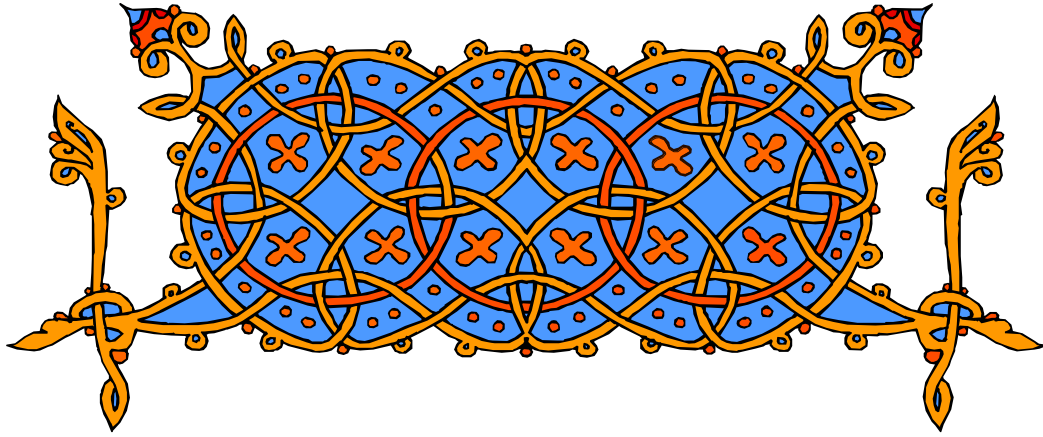
*ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΣ*

**ΛΕΥΚΩΜΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΟΓΔΟΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ**

1927-2007
ΑΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑ
DOWLING-NAPIER STREETS - PADDINGTON,
SYDNEY

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με τη συμπλήρωση ογδόντα χρόνων από την ίδρυση και λειτουργία του Καθεδρικού ναού της Αγίας του Θεού Σοφίας, στις 27 Μαΐου 2007, θεωρήθηκε καλό από την Εκκλησιαστική Επιτροπή της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Νέας Νοτίου Ουαλλίας να δοθεί ένας πανηγυρικός χαρακτήρας στο γεγονός.

Και για το λόγο αυτό αποφασίσθηκε, εκτός των άλλων εκδηλώσεων, η συγκέντρωση ιστορικού υλικού και καταγραφή μίας σύντομης Ιστορίας υπό τη μορφή ενός μικρού φυλλαδίου, αναφερόμενης στον πρώτο Ελληνοορθόδοξο Καθεδρικό ναό στο Σύδνεϋ, του μοναδικού από άποψη αρχιτεκτονικής, αλλά και εξαιρετικά πλούσιου σε θρησκευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και πολιτικές μνήμες.

Το σύντομο διάστημα των τριών εβδομάδων, δεν μας επέτρεψε να διεξάγουμε μία πλούσια από την άποψη της ευρύτητας έρευνα για τη συγκέντρωση των σχετικών ιστορικών στοιχείων.

Αυτό το αφήνουμε στο μελλοντικό ερευνητή για τη μνημειακή, υποθέτουμε, έκδοση βιβλίου-λευκώματος κατά τη συμπλήρωση της εκατονταετηρίδας του ναού.

Σύδνεϋ, Μάιος 2007

Λιλή Καραχάλιου

Edited and written by Lily Carahaliou

Μία σύντομη ιστορική αναδρομή στο χώρο όπου κτίσθηκε ο Καθεδρικός Ναός της Αγίας του Θεού Σοφίας

Ο χώρος που καταλαμβάνει ο Καθεδρικός ναός της Αγίας Σοφίας ήταν μέρος της Δημαρχίας του Σύδνεϋ και ευρισκόταν ανάμεσα στο χώρο τον εκτεινόμενο ανάμεσα στο Centennial Park και την οδό Oxford.

Για πολλά χρόνια πέρασε από πολλούς ιδιοκτήτες.

Στον Κυβερνήτη, Sir John Young, για πρώτη φορά του προσφέρθηκε ο χώρος που καταλαμβάνει σήμερα ο Ελληνικός Ορθόδοξος Καθεδρικός Ναός και το χωλλ της Αγίας Σοφίας, στα 1866.

Κατόπιν η ιδιοκτησία χρησίμευε για αββαείο του Wesleyan Association και του σχολείου του.

Το 1880 η προαναφερθείσα εκκλησία πέρασε στο «Methodist Church Trust» και μετά το 1908 πέρασε στην ιδιοκτησία ιδιωτών.

Το 1914 αποκτήθηκε από την Εβραϊκή Κοινότητα και αρχικά χρησίμευσε ως οικοτροφείο. Το 1917 πέρασε στην ιδιοκτησία της Κεντρικής Εβραϊκής Συναγωγής και το 1923 άλλαξε πάλι χέρια, χωρίς να είναι γνωστή η χρήση του χώρου.

Το Δεκέμβριο του 1926, μέλη της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας, ίδρυσαν μία εταιρεία με την επωνυμία « Ελληνική Λέσχη» που τελικά καταγράφηκε ως «Οργανισμός Ελληνοορθόδοξης Μητροπόλεως Αυστραλοασίας».

Η εταιρεία απέκτησε το χώρο με το ποσό των 4.500 λιρών.

Η ιδιοκτησία κατείχε το χώρο στον αριθμό 48-50 της Dowling St. και επεκτεινόταν πίσω προς τη Napier St., με την πρόβλεψη για την ανοικοδόμηση, μελλοντικά, του χωλλ.

Ο χώρος καταχωρήθηκε στα ονόματα των J.Psaltis, A.Louison και J.Andrews, ως trustees.

Η κατασκευή του ναού άρχισε το Φεβρουάριο του 1927, οπότε τέθηκε ο θεμέλιος λίθος και ο Καθεδρικός ναός άνοιξε τις πύλες του, το Σεπτέμβριο του ιδίου έτους.

Θεμελίωση της Αγίας του Θεού Σοφίας
Σύμφωνα με την περιγραφή της εφημερίδας
“*Sydney Morning Herald*” της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1927

Ο θεμέλιος λίθος του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας των Ελληνοορθόδοξων του Σύδνεϋ τέθηκε στη συμβολή των οδών Dowling και Napier του Paddington, χθες το απόγευμα με παρουσία μεγάλου πλήθους.

Η θεμελίωση έγινε από το Γενικό Πρόξενο της Ελλάδας, κ.Λεωνίδα Χρυσανθακόπουλο, ο οποίος συνεχάρηκε την Ελληνική Παροικία για την έναρξη του έργου, αλλά τόνισε ότι αυτό είναι μία από τις πολλές υποχρεώσεις που είναι υπεύθυνη να φέρει σε πέρας.

Ο Αρχιεπίσκοπος κ.Χριστόφορος Κνήτης, ο οποίος και ιερούργησε, στην ομιλία του τόνισε ότι «από την ημέρα της πρόσφατης δημιουργίας της Αρχιεπισκοπής στην Αυστραλία, η ανοικοδόμηση Καθεδρικού Ναού υπήρξε διακαής πόθος των μελών του ποιμνίου που έμεινε πιστό στην παράδοση της ιεράς ημών Εκκλησίας.»

Η ανωτάτη αρχή της Ελληνοορθόδοξου Εκκλησίας, το Οικονομικό Πατριαρχείο, συνεχίζει η εφημερίδα, ενέκρινε την απόφαση δημιουργίας του ναού και απέστειλε στο διορισθέντα Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας επίσημη επιστολή με τις ευλογίες της Εκκλησίας.

Η τελεσθείσα τελετή ήταν μοναδική στα θρησκευτικά δεδομένα της Αυστραλίας. «Κάθε έργο αυτού του είδους αντιμετωπίζει δυσκολίες και απογοητεύσεις, τονίσθηκε στην ομιλία του Αρχιεπισκόπου, και αυτό που τώρα αναλαμβάνουμε δεν αποτελεί εξαίρεση του κανόνα. Όμως η γενναιοδωρία των πιστών, η δραστηριοποίηση της Επιτροπής, μαζί με τη συμπαράσταση του Γενικού Προξένου, επέφεραν ικανοποιητικό αποτέλεσμα σε αυτό το στάδιο του έργου.»

Ο Αρχιεπίσκοπος χαρακτήρισε «ως καλόν οίωνόν» τη σύμπτωση της αγοράς του οικοπέδου στη συμβολή των οδών Dowling και Napier, διότι το όνομα Napier φέρνει στη σκέψη μας το φημισμένο Βρεττανό ναύαρχο, σερ Τσαρλς Νάπιερ, ο οποίος υπήρξε μεγάλος υπερασπιστής της Ελληνικής Ανεξαρτησίας και με σθένος υπεστήριξε τον αγώνα των Ελλήνων ενώπιον της βρεττανικής κυβερνήσεως. Ο σερ Τσαρλς Νάπιερ υπήρξε προσωπικός φίλος του Λόρδου Μπάϋρον, το όνομα του οποίου, για πάντα, συνδέθηκε με τον αγώνα της Ελλάδας για κατάκτηση της ελευθερίας της.

Αναφερόμενος στο μητροπολιτικό ναό της Αγίας του Θεού Σοφίας, ο Αρχιεπίσκοπος εξήγησε ότι είναι ο πρώτος Ελληνορθόδοξος ναός του νοτίου ημισφαιρίου που αφιερώνεται στην Αγία του Θεού Σοφία και όχι σε κάποιον άγιο.

Ο λόγος αυτής της επιλογής υπήρξε η διαπίστωση των ισχυρών δεσμών της Ελληνορθόδοξης Χριστιανοσύνης με τον ονομαστό ομώνυμο βυζαντινό αριστουργηματικό ναό της Κωνσταντινούπολης, το Γουέστμιστερ της Ελληνορθοδοξίας, σχολιάζει η εφημερίδα.

Ως συλλειτουργοί του Αρχιεπισκόπου παρέστησαν στην ιερά ακολουθία οι αιδεσιμώτατοι κ.Δ. Μαραβέλης και κ.Χρ. Δημόπουλος, ιερείς των ελληνικών εκκλησιών της Βρισβάνης και Μελβούρνης αντίστοιχα.

Άλλοι παρευρεθέντες ήσαν οι αιδεσιμότατοι H.H Porrettet, E.W. Bradley, J.R.Kay, καθώς επίσης και οι A.E.Morris, πρόεδρος της Αγγλικανικής Εκκλησίας, ο αιδεσιμώτατος F.W.Winn, Πρόεδρος της Baptist Union of N.S.W, ο Rev. M.Einfield, από την Εβραϊκή Κοινότητα, ο Rev. Nicholas Shehadie, από την Ορθόδοξο Εκκλησία της Συρίας και ο κ. Lousion, πρόεδρος της Ένωσης Ελληνοορθοδόξων Ανατολής.

Ο καθεδρικός ναός σχεδιάστηκε από τον κ. Walter Leslie, σύμφωνα με την ελληνική αρχιτεκτονική και θα έχει μήκος 92 πόδια και πλάτος 42. Εργολάβος είναι ο κ.W.Robins.

Η αγορά του οικοπέδου κόστισε 4.500 λίρες, ενώ η ανέγερση και η διακόσμηση του ναού θα στοιχίσουν 6.000 λίρες.

Το ποσό των 4.000 λιρών έχει ήδη συγκεντρωθεί από εισφορές πιστών.

Η ανέγερση του κατηχητικού σχολείου και του πρεσβυτερίου έχει προγραμματισθεί να ακολουθήσει.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΧΩΛΛ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

Οι ενέργειες που ακολούθησαν για τη συγκέντρωση των απαιτούμενων χρημάτων για την κατασκευή του έργου και την αποπληρωμή του χρέους, το οποίο, τελικά πληρώθηκε το 1954, οπότε και ο τίτλος ιδιοκτησίας αποδόθηκε στην Κοινότητα του Σύδνεϋ, συσχετίζονται και με τον πολιτικό διχασμό των πιστών σε Αρχιεπισκοπικούς που συμπαράταχθηκαν με τον Αρχιεπίσκοπο Κνήτη και σε Κοινοτικούς (Αντιαρχιεπισκοπικούς), γεγονός που οδήγησε το Φανάρι στην αντικατάστασή του από το Θεοφύλακτο Παπαθανασόπουλο.

Το κτίριο της Αγίας Σοφίας, καθώς και το χωλλ της, φιλοξένησαν τον Ελληνισμό της περιοχής που τότε αριθμούσε πολλές χιλιάδες και που κατοικούσε στα κοντινά με το ναό προάστεια του Ανατολικού Σύδνεϋ, εξυπηρετώντας τις λατρευτικές τους ανάγκες, την τέλεση μυστηρίων και τη διοργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων.

Αν η Αγία Τριάδα ήταν ο ναός των Κυθηρίων και Ιθακήσιων, η Αγία του Θεού Σοφία στο Paddington αποτελούσε τον προσφιλή λατρευτικό χώρο των Καστελλοριζίων.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης εκκλησιαστικής διάστασης της Ελληνικής Παροικίας στη Νέα Νότια Ουαλλία, στο διάστημα 1926-1945, παρατηρούμε το διαχωρισμό των πιστών σε δύο μερίδες. Την μία αποτελούν οι «Αγιοτριαδίτες» και την άλλη οι «Αγιοσοφίτες».

Αργότερα, κατά τη δεκαετία του >70 υπάρχει εκ νέου διάσταση με την Αρχιεπισκοπή και τον νεοαφιχθέντα Αρχιεπίσκοπο Ιεζεκιήλ. Οι πιο παλιοί θυμούνται κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας(1974), ομάδες Αντιαρχιεπισκοπικών που απαγόρευαν την είσοδο στην Αγία Σοφία σε Αρχιεπισκοπικούς. Η υπόθεση κατέληξε στο δικαστήριο, η απόφαση του οποίου οδήγησε στην εκτόνωση της κατάστασης και στον κοινό εορτασμό της Ανάστασης.

Στο χώρο του χωλλ λειτούργησε όλη την περίοδο από το 1932 μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 σχολείο και εκεί συνεδρίαζε, σε τακτά ανά μήνα διαστήματα, η Σχολική Επιτροπή των Απογευματινών και Σαββατιανών σχολείων της Κοινότητας.

Ως δάσκαλοι αναφέρονται η πρώτη δασκάλα των Κοινοτικών σχολείων, δεσποινίς Ευανθία Βέργου, ιδρυτικό μέλος της επιτροπής για τη σύσταση και λειτουργία Κοινοτικού σχολείου, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 1929.

Η δεσποινίς Ε.Βέργου τοποθετήθηκε τη δεκαετία του >50 ως δασκάλα στο σχολείο του Kensington, μαζί με την κ.Ξηρού, ενώ ο κ.Ανάργυρος Φατσέας, ήταν δάσκαλος στο Κεντρικό σχολείο, όπως συνηθίζονταν να αποκαλείται το σχολείο της Αγίας Σοφίας. Αυτός καταγόταν από τον Ποταμό Κυθήρων και χρημάτισε συντονιστής των σχολείων της Κοινότητας και είχε συγγράψει και διγλώση γραμματική.

Στην Αγία Σοφία, επίσης, δίδαξαν κατά καιρούς οι κυρίες Ευαγγελινίδου, Κουμερτά, Φώφη Αλεξιάδου και Πόπη Πασχαλίδου, καθώς επίσης οι δάσκαλοι κ. Π. Οικονόμου, κ. Σαββόπουλος και ο κ.Μπαλαφούτης.

Από τα πρακτικά της Σχολικής Επιτροπής, τα οποία φυλάσσονται στο Ιστορικό και Πολιτιστικό Κέντρο της Κοινότητας, αντλούμε τις πληροφορίες τις σχετικές με τη διάθεση και χρήση της σχολικής αίθουσας της Αγίας Σοφίας και σε άλλους παροικιακούς φορείς: «Η Σχολική Επιτροπή στη συνεδρίαση της 12/07/1955, επειδή υπήρχαν αιτήσεις για χρήση της αίθουσας και από άλλες αδελφότητες και συλλόγους, αποφασίσθηκε η δωρεάν παραχώρησή της στους Προσκόπους και στους διδάσκοντες τα Ελληνόπουλα την Αγγλική γλώσσα.

Όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να καταβάλουν το ποσό των δύο λιρών και των δύο σελινίων σε κάθε χρήση και με τη ρητή δέσμευση να φέρονται κοσμίως. Και προκειμένου να ελέγχεται η τάξη, καθώς και η καταβολή του μισθώματος της αίθουσας, ανέθεσαν στο Γραμματέα την αρμοδιότητα αυτήν.»

Και στα πρακτικά της 30/06/1956 διαβάζουμε: «Ακόμη(πρέπει) να ζητηθεί η μέχρι τώρα παρεχόμενη υπό μορφήν δωρεάς, σχετική επιχορήγηση από την Καστελλοριζιακή Αδελφότητα, (που ήταν από τους πρωτεργάτες για την ίδρυση των κοινοτικών σχολείων για τη διδασχή της Ελληνικής γλώσσας στη Ν.Ν.Ουαλία) και να παροτρυνθεί ο κ.Καραβουσιάνος για να ενισχύσει, όπως συνηθίζε, το σχολικό ταμείο.

Υπήρχε αίτημα για διάθεση της αίθουσας από τον Αθλητικό Σύλλογο «Ολυμπιακός» και το Σύλλογο «Ακρόπολις». Η Σχολική Επιτροπή απεφάσισε να δώσει την άδεια χρήσης της αίθουσας και στους δύο, αλλά χωρίς την καταβολή αντιτίμου στον πρώτο από αυτούς.

Μάλιστα εγκρίθηκε η χορήγηση της αίθουσας του σχολείου της Αγίας Σοφίας στην Οργάνωση της ΑΗΕΡΑ, από την 11^η Αυγούστου 1956, με την υποχρέωση καταβολής τριών λιρών για κάθε ημέρα χρήσης της αίθουσας.

Στο χωλλ της Αγίας Σοφίας οργανώνονταν οι σχολικές εορτές και οι συνεστιάσεις σε γάμους, βαπτίσια και κηδείες.

Στα 1991 το χωλλ χρησίμευσε ως στούντιο κάποιου φωτογράφου και το 1997 πλησιάσθηκε η Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα από το Σύλλογο Σπουδαστών της Σχολής Καλών Τεχνών Ν.Ν.Ουαλίας για να νοικιασθεί ο χώρος και να λειτουργήσει ως πινακοθήκη και αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων. Μέχρι σήμερα έχει αυτήν τη χρήση.

ΙΕΡΕΑΣ-ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΣ

Στον Καθεδρικό ναό σήμερα λειτουργεί ο αιδεσιμώτατος π. Βασίλειος Παπαδημητρίου. Την καθαριότητα και ευπρέπεια του χώρου φροντίζει η κ.Δήμητρα Λέκκα και την Εκκλησιαστική Επιτροπή αποτελούν:

Πρόεδρος: κ.Βιβή Κουτσουνάδη-Γερμανού

Μέλη: κ.Δημήτρης Μπεκρής

κ.Αντώνης Χρήστου

κ.Αλέξανδρος Σαμαράς

κ. Κώστας Τσιλίκουνας

Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ο Εθνικός Οργανισμός για την Εθνική Κληρονομιά της Αυστραλίας (The National Trust of Australia) στο έγγραφό του της αναγνώρισης του οικήματος του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας, ως μνημείου εθνικής κληρονομιάς της Αυστραλίας (4/05/2000), μεταξύ άλλων, αναφέρει:

«Ο καθεδρικός Ναός της Αγίας Σοφίας έχει αισθητική, ιστορική, αρχιτεκτονική, επιστημονική και κοινωνική αξία για την παρούσα κοινότητα, αλλά και για τις μελλοντικές γενεές».

Είναι ο πρώτος Ελληνορθόδοξος ναός στην Αυστραλία που με το χωλλ του έχει χρησιμεύσει και εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλή εκτίμηση από την Ελληνική Παροικία, ως χώρος λατρείας και χώρος κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Τα κτίρια αυτά είναι ωραία παραδείγματα λατρευτικής αρχιτεκτονικής, σχεδιασμένα στη διάρκεια του μεσοπολέμου.

Ειδικότερα ο Καθεδρικός ναός αποτελεί ένα σπάνιο δείγμα εκκλησιαστικής Ελληνορθόδοξης εσωτερικής διακόσμησης, συνδιασμένης και δομημένης στην εξωτερική του όψη, σύμφωνα με τον κλασικό ρυθμό.

Το χωλλ και ο ναός στην εξωτερική τους όψη αποτελούν ένα εκλεπτυσμένο σύνολο.

Το μέγεθος και ο κλασικός ρυθμός του Καθεδρικού ναού και του χωλλ του αποτελούν επιφανή αξιοθέατα στην οδό Dowling και είναι από τα πλέον σημαντικά περιβαντολλογικά στοιχεία των οδών Dowling και Napier.

Η πρόσοψη αποτελείται από μία συμμετρική σύνθεση τεσσάρων κυλινδρικών ιωνικών κιόνων, που υποβαστάζουν ένα οδοντωτά περικλειόμενο αέτωμα, το οποίο φέρει την επιγραφή «Ελληνοορθόδοξος Μητροπολιτικός Ναός της Αγίας Σοφίας».

Η περιγραφή του ναού της του Θεού Σοφίας συμπληρώνεται με την αναφορά στα υπόλοιπα αρχιτεκτονικά του μέλη ως εξής: Εξωτερικά τοίχοι, ως παραπέτασμα, αποκρύπτουν την οροφή και τον επάνω όροφο που ευρίσκεται στο κέντρο του ναού.

Οι τοίχοι είναι επικαλυμμένοι και βαμμένοι με επίχρυσμα σε μορφή νιφάδων και σχηματίζουν στοά με ένα ισχυρό οριζόντια εκτεινόμενο κοίλωμα.

Οι πλαϊνές ανυψώσεις συνεχίζονται με υψηλού επιπέδου αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες, που χαρακτηρίζονται από τα αψιδωτά παράθυρα, τα οριζόντια κοιλώματα, την οδοντωτή κορνίζα και τις κλασσικές τετράπλευρες στήλες.

Το εσωτερικό του ναού έχει τα χαρακτηριστικά του τυπικού Βυζαντινού ναού και συναγωνίζονται τα αρχέτυπα της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη.

Ο θόλος που βρίσκεται στο κέντρο του κυρίως ναού, μοιάζει σαν να κρέμεται από τον ουρανό δίχως στηρίγματα και δεσπόζει του χώρου.

Στο κέντρο του θόλου απεικονίζεται ο Χριστός, ως Παντοκράτωρ, να ευλογεί τον κόσμο και γύρω στη βάση του υπάρχουν οι εικόνες των Αποστόλων και των Αρχαγγέλων.

Οι εικονογραφήσεις στο θόλο του ναού είχαν αγιογραφηθεί κατά το παρελθόν, αλλά μετέπειτα έχουν ανανεωθεί. Συγκεκριμένα το έτος 1999, μετά από μια καταστροφική νεροποντή και χαλάζι, κατέρρευσε ο θόλος, ο οποίος, αφού ανακατασκευάσθηκε, φιλοτεχνήθηκε και αποκαταστάθηκε στην πρώτη του μορφή, με τη φροντίδα του γνωστού Βούλγαρου Αγιογράφου κ. Michael Galovic.

Η οροφή είναι γύψινη και χωρίζεται σε τμήματα με ξύλινες σανίδες.

Οι τοίχοι του ναού είναι καλυμμένοι με εικόνες αγίων και βρίσκονται κάτω από μία δαντελωτή κορνίζα που περιτρέχει τις ακμές των παράπλευρων τοίχων, πράγμα που είναι το μόνο κλασσικό αρχιτεκτονικό στοιχείο στο εσωτερικό του ναού.

Εκείνο, όμως που εξέχει είναι το εικονοστάσι, μπροστά από την Αγία Τράπεζα, το οποίο εκτείνεται από τοίχο σε τοίχο, κρύβοντας έτσι το ιερό βήμα, όπου ο ιερέας εκτελεί τις τελετουργίες.

Το εσωτερικό του ναού είναι πλούσια καλλωπισμένο με εικόνες, αφιερώματα πιστών και με τους πολυελαίους συμπληρώνεται το φυσικό φως που χύνεται από τα έγχρωμα γυάλινα παράθυρα.

Στο κέντρο του ναού, που είναι ο κύριος χώρος, κάθονται οι πιστοί.

Ο γυναικωνίτης ευρίσκεται πάνω από τη δυτική πύλη του ναού.

ΤΟ ΧΩΛΛ

Αυτό σχεδιάστηκε την εποχή του μεσοπολέμου σε Ακαδημαϊκό κλασικό ρυθμό και είναι το μόνο, από όσο είναι γνωστό, θρησκευτικό χωλλ που χτίστηκε σ' αυτόν το ρυθμό στα όρια της Δημαρχίας του Σύδνεϋ.

Είναι κατασκευασμένο με τούβλο και το αμμοκονίαμα έχει γίνει με κλασικό τελείωμα.

Βρίσκεται όπισθεν του Καθεδρικού ναού(ανατολικά) και σε απόσταση περίπου ένα μέτρο από αυτόν.

Η είσοδος του χωλλ ευρίσκεται επί της Napier Street και ο ανατολικός τοίχος συνορεύει με γειτονική κατοικία. Χαρακτηρίζεται δε από την αξιοθαύμαστη συμμετρία του.

Πλαισιώνεται από τέσσερεις γιγαντιαίους ραβδωτούς κίονες που στηρίζουν έναν τοιμεντένιο θριγκό.

Το αέτωμα που επικάθεται, περικλείεται από μία οδοντωτή σειρά και φέρει την επιγραφή «Αίθουσα(Χωλλ) Αγίας Σοφίας».

Ένα μικρό αρχιτεκτονικό μέλος εξέχει πάνω από την οροφή, ζώνοντας περιμετρικά το κτίριο.

Το κλασικό ύφος του χωλλ έρχεται σε τέλεια αρμονία με το βικτωριανό χαρακτήρα των γειτονικών σπιτιών (terraces) της Napier Street.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΕΣ ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟ

ΝΑΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

ICONS IN SAINT SOPHIA CATHEDRAL

Δεξιός τοίχος (1-13)

1. Απόστολος Φίλιππος-Apostle Philip, Donated by Hatzigeorgoura Philip & Xenia
2. Οσιομάρτυς Παρασκευή-Saint Paraskevi, Donated by Hatzigeorgoura Nicholas & Paraskevi
3. Ταξιάρχης Μιχαήλ-Archangel Michael, donated by Ekaterine M.Kazakou, in memory of Michael Kazakos
4. Ο Μέγας Αρχιερέυς (στο Δεσποτικό θρόνο)-Christ on his throne, donated by Chris G.Soulos, artist Anthimos, monk in Heverian Monastery, Holy Mount Athos, 1930
5. Άγιος Γεώργιος-Saint George, donated by George & Nerantze Kailis, 1945
6. Κοίμηση της Θεοτόκου-Assumption of Our Lady, donated by Maria An. Vallianos
7. Άγιος Αθανάσιος-Agios Athanassios, donated by Athanassios & Epliniki Moschoudis
8. Άγιος Παντελεήμων-Saint Panteleimon, donated by Michael Syrakis
9. Άγιος Αντώνιος-Saint Antonios, donated by Dimitrios & Katina Stavrianos
10. Τα Εισόδια της Θεοτόκου-Presentation of Virgin Mary, donated by Hatzigeorgoura Nicholas & Paraskevi
11. Άγιος Βασίλειος-Saint Vassilios, donated by Vasilios & Evangelia Mantzouranis
12. Απόστολος Λουκάς-Apostle Luke, donated by John Athanassiadis
13. Προφήτης Ηλίας-Prophet Elias, donated by the Family Theodoros V.Panaretos

Αριστερός τοίχος (14-25)

14. Ιωάννης ο Πρόδρομος-John the Baptist, donated by Evangelia Hatzikyriakos
15. Ευαγγελιστής Μάρκος-Saint Markus
16. Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη-Saint Constantine & Helen
17. Τα Εισόδια της Θεοτόκου-Presentation of Virgin Mary, donated by Dafkounodos Paraskevas, Ch. M.Pashalis, M.Paraskevas & K.A. Spastalis
18. Προφήτης Ηλίας-Prophet Elias, donated by Elias Antonas

19. Άγιος Βασίλειος-Saint Vassilios, donated by G.Vogiatzis & G.Katerinis
20. Προφήτης Ηλίας-Prophet Elias, donated by Elias Papachristou
21. Άγιος Ελευθέριος-Saint Eleftherios, donated by Hatzigeorgouras
Philip & Xenia
22. Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη-Saint Constantine & Helen, donated
by brothers Afkouliotis Panagiotis & George Kazaglis in memory
of their father Vassilios and brother Constantine, 1945
23. Άγια Αικατερίνη-Saint Ekaterine, donated by Karonis Brothers in
memory of Katina Koutsogiannis
24. Άγιος Παντελεήμων-Saint Panteleimon, donated by George &
Eleoussa Avdelopoulos in memory of Panteleimonos Avdelopoulos
25. Άγιος Χαράλαμπος-Saint-Charalambos, donated by Charalambos
& Evangelia Hatzigeorgouras

Επί του τέμπλου (26-34)

- Μυστικός Δείπνος (το κέντρο) -Last supper, donated by Irene Kokkineas & Kyrani A. Karydis, in memory Essodias I.Panaretos & Anastasia Karydis, parents and husbands.
26. Ύψωσις Τιμίου Σταυρού-Holy Cross, in memory of Irene Hetrelezis
 27. Αρχών Γαβριήλ-Archangel Gabriel, in memory of Evdokia Mallaxos, 1964,
Artist, E. Manolios
 28. Ιωάννης ο Πρόδρομος-John the Baptist, donated by the families
F.A., G. V. & A.S.K., 1962, artist E. Manolios
 29. Ιησούς Χριστός-Jesus Christ, donated by Antonios Alexiou, April 1962,
Artist, E. Manolios
 30. Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (Ωραία Πύλη)-Annunciation, donated
by Christina Alagiotou & Chris Alagiotis, 1962, Artist, E. Manolios
 31. Η Παναγία με τον Ιησού-Virgin Mary with Jesus, donated by Eleni
Vamvakaris, April 1962,
 32. Η Αγία του Θεού Σοφία-Holy Wisdom, donated by various families
 33. Αρχών Μιχαήλ-Archangel Michael, donated by Michael & Maria
Constantinou, 1964, Artist E. Manolios
 34. Ζωοδόχος Πηγή-Zoodochos Pege
 35. Άγιος Πέτρος & Παύλος (εντός του γραφείου)-Saint Peter & Paul,
donated by Stella Parboutis & Spyros Karpouzis, 1945

Γυναικωνίτης

36. Ευαγγελισμός της Θεοτόκου-Annunciation of our Lady
37. Άγιος Νικόλαος-Saint Nicholas, donated by Michael & Eleni Idioktitou
38. Άγιος Θεόδωρος Κυθήρων-Saint Theodor, donated by George P. Vamvakaris, artist, archimadrit A. Kritharis, 1932
39. Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη-Saint Constantine & Helen, donated by George & Eleni Vamvakaris and Andr. & Spyros Karonis
40. Ιησούς Χριστός-Jesus Christ, donated by Dionysios & Ageliki Kouvaras, 1927
41. Η Παναγία με τον Ιησού-Virgin Mary with Jesus, donated by Gerasimos & Maria Grivas
42. Άγια Βαρβάρα-Saint Barbara, donated by Constantinos & Eleni Vamvakaris, made in Agio Oros(Holy Mountain), 1935
43. Άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός-Saint Kosmas & Damianos, donated by Karonis Brothers and family George Vamvakaris

Είσοδος

44. Άγιος Σπυρίδων-Saint Spyridon, donated by E. & A. Papageorgiou, Eleni Stavrakis, Galatia Michael, G. Mavridou-Papaellina, Ch. Parsidou, Paraskevi Michael, K.Demetriou and Sophia Gregoriou, 1957
45. Άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός-Saint Kosmas & Damianos, donated by Constantine & Julia's family, 1964
46. Απόστολος Άγιος Ανδρέας-Apostle St. Andrew, donated by family Gregoriou (Nicosia Cyprus), artist Andreas Taliotis, 1957
47. Άγιος Κλήμης-Saint Klimis, donated by Hercules Tsopanof Family, artist E. Manolios, 1947
48. Άγιος Νικόλαος-Saint Nicholas

Ιερό, δεξιά κόγχη

49. Η θυσία του Αβραάμ-Sacrifice of Abraham, donated by Eleni Hatzikyriakou and Evangelia Halikias, 1956

Δεξιά ψηλά

50. Άρχων Μιχαήλ-Archon Michael, donated by Eleni Yemelis

Αριστερή κόγχη

51. Γέννηση του Χριστού-Birth of Christ, donated by Eleni Hatzikyriakou and Evangelia Halikias, 1956

Αριστερά ψηλά

52. Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος-Saviour's Transformation
53. Παναγία η Μυρτιδιώτισσα-Panagia Myrtidiotissa

Άλλες δωρεές-Other donations

Ο μεγάλος πολυέλαιος αγοράστηκε από το Θέατρο « Regent», όταν το γκρέμισαν για να οικοδομήσουν στη θέση του το Opera House -
The large chandelier was bought from Theatre "Regent", which was demolished and replaced by the Opera House.

Τα δύο μανουάλια-two candle holders, donated by Athena Constantinidou, 1928

Το Χάλκινο κηροπήγιο-Candle holder (bronze), donated by Conis Koukiotis

**GREEK CATHEDRAL FOUNDATION – STONE
LAID BY THE CONSUL GENERAL**

“Sydney Morning Herald”, 3/02/1927

The foundation-stone of St. Sophia’s Cathedral of the Greek Orthodox Church was laid at the corner of Dowling and Napier Streets Paddington, yesterday afternoon, in the presence of the large gathering.

The ceremony was performed by the Consul-General for Greece (Mr. L.Chrysanthopoulos), who congratulated the Greek community on the commencement of the work but mentioned that it was only one of the responsibilities that rested upon them. During his time, he said, he would like to see the erection of a school for the education of their children.

Archbishop Christopher Knetes, D.D. B.Litt (Oxon.), who conducted the service, said that, since the recent creation of the Greek Archdiocese in Australia, the erection of a Cathedral Church had been a cherished ambition of those members of the faith who ha remained loyal to the traditions of their holy Church. The highest authority of the Greek Orthodox Church, the Ecumenical Patriarch, had approved of the decision and forwarded to him, the duly appointed Archbishop of Australia, an official letter, conveying the blessing of the Church.

The ceremony, he continued, was unique in the religious annals of Australia. Every work of this kind was beset with difficulties and disappointments, and the present undertaking was no exception to the rule, but the generosity of members, the activity of the committee, together with the assistance of the Consul -General, had brought to a satisfactory conclusion this stage of the

project. He considered, as a happy omen, the coincidence of the purchase by chance of that site at the intersection of Dowling and Napier Street, The name, Napier, brought to his mind the famous British Government. Sir Charles Napier was a friend of Lord Byron, whose name was eternally linked up with the struggle of Greece for freedom.

Their cathedral, explained Archbishop Knetes, was the first Greek Orthodox Cathedral in the Southern Hemisphere, and would be dedicated to St Sophia, which did not refer to any particular saint, but signified the "holy wisdom". The reason for this preference was the realization of the great bonds, which linked up Greek Orthodox Christianity with that famous Byzantine masterpiece, the Westminster of Greek Orthodox in Constantinople.

Assistance in the service was given by the Revs. D. Maravelis and C. Demopoulos, rectors of the Greek Churches in Brisbane and Melbourne respectively. Others present included the Revs. H.H. Perrotter, E.W. Bradley, J.R.Kay and A.E. Morris (Church of England), the Rev. F.W. Winn (president of the Baptist Union of New South Wales), the Rev. M. Einfeld (Jewish Community), the Rev. Nicholas Shehadie (Syrian Orthodox Church) and Mr. A.Louison, president of the Greek Eastern Orthodox Association.

The building has been designed by Mr. Walter Leslie, according the Grecian architecture, and will be 92ft long and 42ft wide. The contractor is Mr. W. Robins. The site cost 4500 pounds, and the building and furnishings will involve expenditure of 6000 pounds, and 2000 pounds, respectively. An amount of 4000 pounds has already been subscribed. The erection of a Sunday school and rectory is to follow."

HISTORY

The site was originally part of the Sydney Common, between the present site of Centennial Park and Oxford Street. It has since passed through several periods of ownership.

The Wesleyan Association (1866-1908)

The Governor, Sir John Young, first granted the site of the present Greek Orthodox Cathedral and Saint Sophia Hall, in 1866. The property was reserved as a site for a Wesleyan parsonage and adjoining school.

In 1867, title was transferred to a group of individuals, possibly church trustees.

In the 1880s, the Wesleyan Church was absorbed under the banner of the "Methodist Church Trust". The City Council rates book notices, that the Methodists continued to own the property until as late as 1908, after which time it was transferred into private ownership.

Private Ownership (1914-1926)

In 1914, the property was acquired by the Jewish society. In 1917, the property is listed in Sands Directory as the Central Jewish Synagogue. In 1923, the property again changed hands, although the use of the property during this period is unknown.

Greek Orthodox Community of Sydney (1926-present)

In December 1926, members of the Greek Orthodox Community established a company, "The Hellenic Club Limited", which was ultimately registered as the "Greek Orthodox Cathedral of Australasia Inc". The company acquired the subject site at the corner of Napier and Dowling Streets, for 4500 pounds. The

property consisted of 48-50 Dowling Street and extended back into Napier Street encompassing the site of the future hall. The transfer was recorded in the names of J. Psaltis, A. Louison and J. Andrews.

The purchase of the property and the subsequent construction of the Cathedral, are directly related to the political division of the Greek Orthodox Community in Sydney, at that time. As a result of the creation of an Australian Archdiocese and the appointment of Dr. Knitis as the Archbishop, the Community split into pro-Archbishop and anti-Archbishop fractions.

The Cathedral of Holy Wisdom (Agia Sophia) was the first Greek Orthodox Cathedral in the Southern Hemisphere. It was designed by Mr. Walter Leslie. The building contractor was Mr. W.Robins and the construction of the Cathedral commenced in 1926.

The Cathedral was consecrated early in 1927 and was opened on 18th September of the same year. According to historical records, the hall was constructed within a few years of the completion of the Cathedral, sometime around 1930.

The Greek Orthodox Community attained formal title to the site in 1954.

The buildings are highly valued by the Greek Orthodox Community, who continues to use the buildings as a place of worship, for social gatherings.

There was in operation a Greek Afternoon school, between 1932 until the end of >80 decade.

The following teachers were teaching in several periods: Mr. Anargyros Fatseas, Mrs. Evangelinidis, Mrs. Koumerta, Mrs. Fofi Alexiadis, Mrs. Popy Paschalidis, Mr. P.Economou, Mr. Savvopoulos and Mr. Balafoutis.

Also, the hall was offered for meetings to AHEPA, Hellenic Scouts, soccer-teams "Olympiacos", "Acropolis" and others.

In 1991 a photographer used the hall as a studio and, since 1997, The College of Fine Arts Students Association approached the Greek Orthodox Community Inc. concerning the possibility of leasing the hall as gallery space and for cultural events. Until the present the leasing is on.

THE GREEK ORTHODOX CATHEDRAL "AGIA SOPHIA" AS HERITAGE BUILDING

The form of the Cathedral is Byzantine in style, that is, a centralized building, with a dome resting on a square base. The Byzantine form is essentially conceived internally, and externally the building is dressed in the full panoply of Inter-War Academic Classical style elements.

The unusual adaptation of a traditional liturgical interior, enclosed within an Academic Classical style shell is illustrated in the treatment of the dome. The dome is conceived internally, within the roof structure and is not expressed externally as in the typical Byzantine form.

The grand scale and classical composition of the group make it a prominent landmark at the northern end of Dowling Street.

The façade is a symmetrical composition of four fluted Ionic columns, supporting a dentillated pediment, which contains the inscription: "Greek Orthodox Cathedral of Saint Sophia". Parapet walls conceal the roof and the dome, which is located centrally over the Cathedral.

The walls are typically plastered and painted with those sections of walling flanking the portico featuring bold horizontal recessed coursing.

The side elevations continue this high level of detailing and are characterised by plastered walls, recessed horizontal coursing, arched windows, dentillation below the cornice and classical pilasters.

The interior of the Cathedral is designed in the typical features of a Byzantine church, all of which are emulations of the archetype, Hagia Sophia in Constantinople.

A dome is located centrally above the nave. It is intended to appear to hang downstairs from heaven with no support from the world beneath.

The figure of Christ as Pantocrator, blessing the world, is represented in the dome and around its base are the Apostles and Archangels.

The iconography in the Dome had been painted over, but in recent times has been uncovered and restored by the famous iconographer Michael Galovic.

The ceiling is fibrous plaster and segmented by timber detailing. In descending levels of the celestial ranks, the plastered lower walls of the Cathedral are covered in paintings depicting the saints, below a laced cornice, which is the only classical feature of the interior.

The most prominent internal feature is the iconostasis, a screen in front of the altar, extending from one wall to the other, behind which most of the ceremonial place.

The interior is richly embellished with framed icons and with chandeliers supplementing the natural lighting from the many coloured glass windows.

The nave of the Cathedral contains the main seating area, with an additional seating area located at the west entry end of the building.

THE HALL

The hall is also a fine building designed in the Inter-War Academic Classical style, and is the only known such religious hall constructed in this style in the Sydney Council area. It is constructed of cavity brickwork with rendered classical detailing.

The hall is located to the rear (east) of the Cathedral with approximately one metre between the Cathedral and Hall. The Hall entry is on Napier Street and the eastern wall of the Hall abuts the neighbouring terrace.

The front façade, facing south onto Napier Street, features a symmetrically arranged Classical style Temple front with pilasters. There are four giant fluted pilasters, which support a cement-rendered entablature. The pediment features a dentil course and carries the inscription "Saint Sophia Hall". The parapet extends above the roofline on all sides of the building. The classical detailing of the Hall relates well to the character of the Victorian terraces in Napier Street.

Since the 1970s, the interior of the Hall has undergone a considerable amount of changes. A 1971 photograph shows that the interior front of the Hall has been altered and that fenestration on the external façade has been rearranged. A gallery/mezzanine level was installed. A new set of windows has been incorporated into the fabric after this time.

The Hall had many uses. It was used for Greek classes, social functions, to hospitalise associations and other groups (Scouts).

In 1991 a photographer used the building as a studio.

In 1997, The College of Fine Arts Students Association, approached the Greek Orthodox Community concerning the possibility of leasing the Hall as gallery space and for cultural events.

Bibliography:

Submission prepared by N. Vickers and Rev. Panos Bouras, 27 June 1997.

Summary of the above Submission prepared by Scott Banner, Christina Kanellaki, July 1997.

Statement of Heritage Assessment, prepared by Perusal Murphy Wu Pty, Ltd, July 1997.

Lefkoma "Saint Triada", prepared by D.Tsingris, 1998.

Sydney Morning Herald, newspaper, 3/02/1927, page 12, col 1.

School's Committee Minutes.